

O‘ZBEKISTON TURIZMINI RIVOJLANTIRISH STRATEGIYALARI VA BOSQICHLARI

Muhsina Jo‘raboyeva

Annotatsiya: Ushbu maqolada O‘zbekiston Respublikasida turizmni rivojlantirishning asosiy strategiyalari, ularning amalga oshirilish bosqichlari va natijalari tahlil etiladi. Shuningdek, milliy turizm siyosatining ustuvor yo‘nalishlari, hududiy rivojlanish dasturlari, turizm tarmoqlarida investitsion va innovatsion yondashuvlar, xalqaro tajriba bilan uyg‘unlashtirilgan islohotlar yoritiladi.

Kalit so‘zlar: Turizm strategiyasi, rivojlanish bosqichlari, O‘zbekiston, davlat siyosati, investitsiya, infratuzilma, raqamlashtirish, barqaror turizm, xalqaro hamkorlik.

O‘zbekistonning iqtisodiy va ijtimoiy hayotida turizm sohasi tobora muhim o‘rin egallab bormoqda. Mamlakatda turizm nafaqat iqtisodiy foyda keltiruvchi soha, balki madaniyat, xalqaro aloqalar, milliy qadriyatlarni targ‘ib etuvchi vosita sifatida ham qaraladi. Shu bois mustaqillik yillaridan boshlab O‘zbekistonda turizmni rivojlantirish davlat siyosatining strategik yo‘nalishlaridan biri sifatida belgilangan. Turizmni rivojlantirish strategiyasi O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 5-yanvardagi “O‘zbekiston Respublikasida turizm sohasini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi farmoni asosida ishlab chiqilgan. Bu hujjat mamlakat turizm sohasining uzoq muddatli rivojlanish konsepsiyasini belgilab berdi. Strategiyaning asosiy maqsadi — O‘zbekistonni Markaziy Osiyoda eng jozibador turistik markazlardan biriga aylantirish, turizm xizmatlari sifatini oshirish, raqobatbardosh infratuzilmani shakllantirish va xalqaro hamkorlikni kengaytirishdan iborat. O‘zbekiston turizmi rivojlanishining birinchi bosqichi (2016–2020-yillar) asosan sohani huquqiy, tashkiliy va infratuzilma jihatdan shakllantirishga yo‘naltirildi. Bu davrda yangi normativ-huquqiy baza yaratildi, vizasiz kirish tartiblari joriy etildi, milliy turizm brendi ishlab chiqildi, ko‘plab mehmonxonalar, turistik kompaniyalar, gidlar va transport xizmatlari faoliyatini yo‘lga qo‘yildi. Shuningdek, 2019-yilda “O‘zbekiston – sayyohlar yurti” degan yagona turizm brendi taqdim etildi.

Ikkinchi bosqich (2021–2025-yillar)da turizmning barqaror rivojlanish tamoyillariga asoslangan islohotlar amalga oshirilmoqda. Bu bosqichda diqqat asosan ekologik, gastronomik, sport, ziyorat va sog‘lomlashtirish turizmini rivojlantirishga

qaratilgan. Ayniqsa, pandemiyadan keyingi davrda ichki turizmni qo‘llab-quvvatlash, mahalliy tadbirkorlarni turizm sohasiga jalb etish, “Bir million sayyoh — bir million imkoniyat” dasturi orqali yangi ish o‘rinlari yaratish asosiy maqsad bo‘ldi. O‘zbekiston hukumati tomonidan ishlab chiqilgan “2025-yilgacha mo‘ljallangan turizmni rivojlantirish strategiyasi”da bir necha ustuvor yo‘nalishlar belgilangan:

1. Turizm infratuzilmasini modernizatsiya qilish va transport-logistika tizimini yaxshilash;
2. Xalqaro standartlarga mos xizmat ko‘rsatish madaniyatini rivojlantirish;
3. Turizm sohasida raqamlashtirishni jadallashtirish;
4. Barqaror ekologik turizmni rivojlantirish;
5. Kadrlar tayyorlash tizimini yangilash;
6. Mintaqaviy turizm markazlarini shakllantirish;
7. Xususiyl sektorini faol jalb etish va davlat-xususiyl sheriklikni kengaytirish.

Turizmni rivojlantirish strategiyasida raqamli texnologiyalarni keng joriyl etish muhim o‘rin tutadi. Hozirda “E-visa” elektron viza tizimi, “Uzbekistan.travel” platformasi, onlayn bronlash va “Smart Tourism” konsepsiyasi asosida xizmatlar yo‘lga qo‘yilgan. Bu tizimlar turistlar uchun qulay muhit yaratish, davlat xizmatlarini soddalashtirish, ma‘lumotlarning ochiqligi va tezkorligini ta‘minlaydi. Mamlakatda turizmni rivojlantirishda hududiy strategiyalar ham muhim o‘rin tutadi. Har bir viloyat o‘zining tabiiyl, tarixiy, madaniyl va iqtisodiy salohiyatidan kelib chiqib, turizmning o‘ziga xos turlarini rivojlantirmoqda. Masalan, Samarqand – madaniyl va ziyorat turizmi, Buxoro – tarixiy meros markazi, Xiva – arxitektura turizmi, Qoraqalpog‘iston – ekologik turizm, Jizzax va Zomin – tog‘ va sog‘lomlashtirish turizmi yo‘nalishlarida faoliyl yuritmoqda. Shu orqali mintaqalar iqtisodiy faolligi ortmoqda, infratuzilma modernizatsiya qilinmoqda.

Turizm strategiyasining muhim yo‘nalishlaridan biri — investitsiyalarni jalb etishdir. So‘nggi yillarda turizm tarmog‘iga xorijiy investitsiyalar hajmi sezilarli darajada oshdi. Xususan, BAA, Turkiya, Janubiy Koreya, Xitoy, Germaniya va Fransiya kompaniyalari tomonidan mehmonxona tarmoqlari, dam olish maskanlari, logistika markazlari, turistik yo‘laklar va infratuzilma loyihalariga yirik mablag‘lar yo‘naltirildi. 2024-yilda bu ko‘rsatkich 500 million AQSh dollaridan oshdi. Shu bilan birga, strategiyada madaniyl merosni saqlash va uni turizm bilan uyg‘unlashtirish masalasi ham alohida o‘rin tutadi. O‘zbekistonning 8000 dan ortiq tarixiy obidasi

mavjud bo‘lib, ularning bir qismi UNESCOning Jahon madaniy merosi ro‘yxatiga kiritilgan. Shu jihatdan, turizm siyosatida restavratsiya, konservatsiya va madaniy obidalarni turistik ob‘yekt sifatida yangidan ochish muhim yo‘nalishdir. Masalan, Samarqanddagi Registon ansambli, Buxorodagi Ark, Xivadagi Ichan-qal‘a, Termizdagi Fayoztepa yodgorliklari xalqaro miqyosda sayyohlarni jalb etuvchi markazlarga aylangan. O‘zbekiston turizmi rivojida ziyorat turizmi ham alohida ahamiyatga ega. Imom Buxoriy, Bahouddin Naqshband, Al-Buxoriy, Al-Termiziy, Ahmad Yassaviy kabi buyuk allomalarning ziyorat maskanlari diniy-ma‘naviy turizm markazlariga aylangan. Bu nafaqat mamlakatimizning ma‘naviy hayotini boyitadi, balki musulmon dunyosi bilan iqtisodiy va madaniy aloqalarni kuchaytiradi. Shuningdek, ekologik va qishloq turizmini rivojlantirish ham strategiyaning muhim yo‘nalishlaridan biridir. Bugungi kunda Zomin, Chimyon, Arnasoy, Qoraqalpog‘iston hududlarida eko-turizm loyihalari amalga oshirilmoqda. Bu soha ekologik barqarorlikni ta‘minlash, mahalliy aholining daromad manbaini kengaytirish, milliy tabiatni asrashga xizmat qiladi. Turizmni rivojlantirish strategiyasida kadrlar tayyorlash masalasi ham dolzarb sanaladi. Shu maqsadda O‘zbekiston davlat jahon tillari universiteti, Samarqand, Buxoro, Xiva va Toshkentdagi turizm oliy o‘quv yurtlarida turizm menejmenti, servis, marketing va xalqaro aloqalar bo‘yicha mutaxassislar tayyorlanmoqda. Xalqaro hamkorlik ham strategiyaning muhim qismi hisoblanadi. O‘zbekiston BMTning Jahon sayyohlik tashkiloti (UNWTO), Islom hamkorlik tashkiloti, ECO, SHHT kabi tuzilmalar bilan faol hamkorlik qiladi. Bu hamkorliklar orqali tajriba almashish, qo‘shma loyihalar amalga oshirish, kadrlar salohiyatini oshirish imkoniyatlari yaratilmoqda.

Xulosa qilib aytganda, O‘zbekiston turizmni rivojlantirish strategiyasi kompleks yondashuvga asoslangan bo‘lib, iqtisodiy, ijtimoiy, madaniy, ekologik va texnologik omillarni qamrab oladi. Turizmni rivojlantirishning bosqichma-bosqich amalga oshirilishi mamlakatni xalqaro turizm xaritasida barqaror o‘ringa ega qilish, milliy brendni mustahkamlash va iqtisodiyotning yangi tarmog‘ini shakllantirishga xizmat qilmoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Turizm sohasini rivojlantirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi Farmoni, 2023-yil.
2. “O‘zbekiston Respublikasida turizmni rivojlantirish strategiyasi – 2025”. — Toshkent, 2021.

3. UNWTO Tourism Outlook Report, 2023.
4. Madrahimov A. “O‘zbekiston turizmini rivojlantirish bosqichlari”. — Toshkent, 2024.
5. OECD “Sustainable Tourism Development in Central Asia”, 2023.
6. “Turizm va madaniy meros vazirligi hisobotlari”, 2024.

GLOBAL SCHOLARS
SCIENTIFIC PUBLISHING

